

ZAFER TAKLARI VE KENT KAPILARI

Roma mimarisinde zafer taklarının Roma varlığı ve gücünün simgesi olarak önemli bir yeri mevcuttur.

Zafer amaçlı olmayan taklar da bu yapı biçimini kullanmışlar, simge gücünden yararlanmışlardır.

Bir zafer vesilesi ile inşa edilen, başka bir yapı ile organik ilişkisi olmayan bu taklar, dört cepheli ve müstakil yapılardır.

Bu taklar, heykeller, ithaf yazıtları ve figürlü kabartmaları sergilenmesi sayesinde, imparatorun kişiliğinde, devlet ve zafer ikonografisini içeren birer Roma propaganda anıtıdır.

Plinius (N. H. 34, 12, 27) bu anıtsal yapılardan bahsederken "navicio invento (yeni buluş)" terimini kullanır.

Plinius gibi antik yazarların **arcus (tak)** inşaatlarından bahsetmelerine rağmen, özellikle **arcus triumphalis (zafer takı)** terimi, MS 3. yüzyıla kadar kullanılmamaktadır. Buna karşılık **triumph (zafer)** kutlamalarına ilişkin olarak, antik yazarlar **arcus** değil **Porta Triumphalis**'ten söz ederler.

Bu durum antik dönemde de, tak ve kapılar arasındaki ayırımın her zaman kesin olmadığını göstermektedir.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
KLA 421 ROMA İMPARATORLUĞU MİMARISI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU

- Anadolu'da Roma tak örneklerinin büyük bir çoğunluğu, giriş kaplarına tak özelliği verilerek yapı ve işlev değişikliğine uğramışlardır.
- Batı'daki Zafer Takları, Roma'ya özgü bir batı ikonografisini, hatta kaba gücü temsil eder. Bu nedenle Anadolu'da yaygın değildir. Ancak bu tür, Roma koloni kentlerinde örneğin Psidia Antiocheia'sında ya da Romalı asker kökenli nüfusun egemen olduğu Isauria'da karşımıza çıkar.

1- E. Künzl, *Der römische Triumph* (1988).

2- S. Güven, Anadolu'da Roma Takları, *AST* 4, 1986, 103-107.

3- V. İdil, "Anadolu'da Roma İmparatorluk Devri Zafer Takları", içinde: N. Başgelen (ed), *Jale İnan Armağanı* (1989) 351-359.

4- M. Kadioğlu, "Anazarbos Zafer Takı: Restitüsyon ve Tarihleme Önerisi", içinde: G. Kökdemir (ed.), *Orhan Bingöl'e 67. Yaş Armağanı/A Festschrift for Orhan Bingöl on occasion of his 67th Birthday* (2013) 237-260.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
KLA 421 ROMA İMPARATORLUK MİMARİSİ
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU
1946

Forum Romanum'daki Sezar Tapınağı'nın her iki yanına, Augustus'un başarılı askeri zaferlerinden ötürü Augustus için iki tane zafer takı (**arcus**) Senato ve Halk tarafından inşa ettirilmiştir.

Rimini'deli Augustus Zafer Takı, Roma Senatosu tarafından İmparator Augustus'a MÖ 27 yılında ithaf edilmiştir. Bu örnek en eski Roma zafer takını oluşturur. Söz konusu tak, Roma'dan başlayıp Rimini'de son bulan **Via Flaminia** yolunun sonunda yer alır/yolun sonunu vurgular.

Tak'ın stili basittir ancak dönemi için süslüdür. Tek kemerli takı her iki kenarda korinth tipi başlıkları taşıyan yivli yarım sütunlar vurgular. Sütunlar yüksek bir podyum üzerinde yükselir. Korinth başlıkları hizasında kemer ile arşitravin birleşiminden oluşan yüzeylerde takın her iki yüzünde ikişer tane olmak üzere toplam dört tane kabartma yer alır: Takın taşraya yani Roma'ya bakan yüzünde Jüpiter (Zeus) ile Apollon, kente bakan yüzünde ise Neptun (Poseidon) ve tanrıça Roma büstleri yer alır.

Tak'ın, asıl işlevi ana kent kapısıydı. Büyük olasılıkla Tak'ın attika kısmında Augustus'un quadrigalı büyük bir bronz heykeli yer almaktaydı.

Bu takın önemli özelliği, bu kemer açıklığını kapatacak bir kapıya sahip olamayacak kadar çok büyük olmasıydı. Bu aslında Augustus'un politikası ile ilgiliydi. Yani Pax Roma'na ile. Roma Barışı her yerde hüküm sürdüğü için kent kapıları işlevsiz kalmış, dolayısıyla kent kapılarını kapatma gereği kalmamıştır.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
KLA 421 ROMA İMPARATORLUK MİNARISI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU
1946

TORİNO (*Julia Augusta Taurinorum*), PORTA PALATINA (MÖ 1. yy)

MÖ 1. yüzyılda, olasılıkla MÖ 28 yılında Romalılar bir askeri kamp (Castrum Taurinorum) kurarlar, daha sonra bu askeri kamp Augustus (Augustus Taurinorum) ismini alır. Tipik gridal Roma cadde-sokak sistemi halen bu modern kentte görülmektedir. Pişmiş ocak tuğlasından inşa edilmiş olan Porta Palatina, yerleşimin kuzeyinde halen iyi bir şekilde korunmuştur. Torino tüm yüksek duvarların içinde yaşayan nüfus, o dönemde yaklaşık 5.000 kişiye ulaşmıştır.

KLA 421 ROMAN İMPERATORLUĞU VE KADİCİLİK
Prof. Dr. Mustafa KADIOĞLU

EPHESOS - Mazaeus ve Mithridates Kapısı (MÖ 4/3 yılları)

EPHESOS - Mazeus ve Mithridates Kapısı (MÖ 4/3 yılları)

Tetragonos Agora'nın güney kapısı. Kütüphanenin kuzey tarafına antik dönemde Triodos denilen anıtsal bir kapı yapısı hakimdi.

Zafer takı biçimli bu kapı, imparatorun özgür bıraktığı iki köle olan **Mazaeus ve Mithridates** tarafından MÖ 4/3 yıllarında İmparator **Augustus, karısı Livia, o tarihte ölmüş olan damadı Agrippa ve kızı Julia'nın** onuruna inşa edilmiştir. Augustus zamanından itibaren Agora'nın giriş kapısı haline getirilmiştir.

1979-1988 yılları arasında F. Hueber yönetiminde yeniden restore edilerek ayağa kaldırılmıştır.

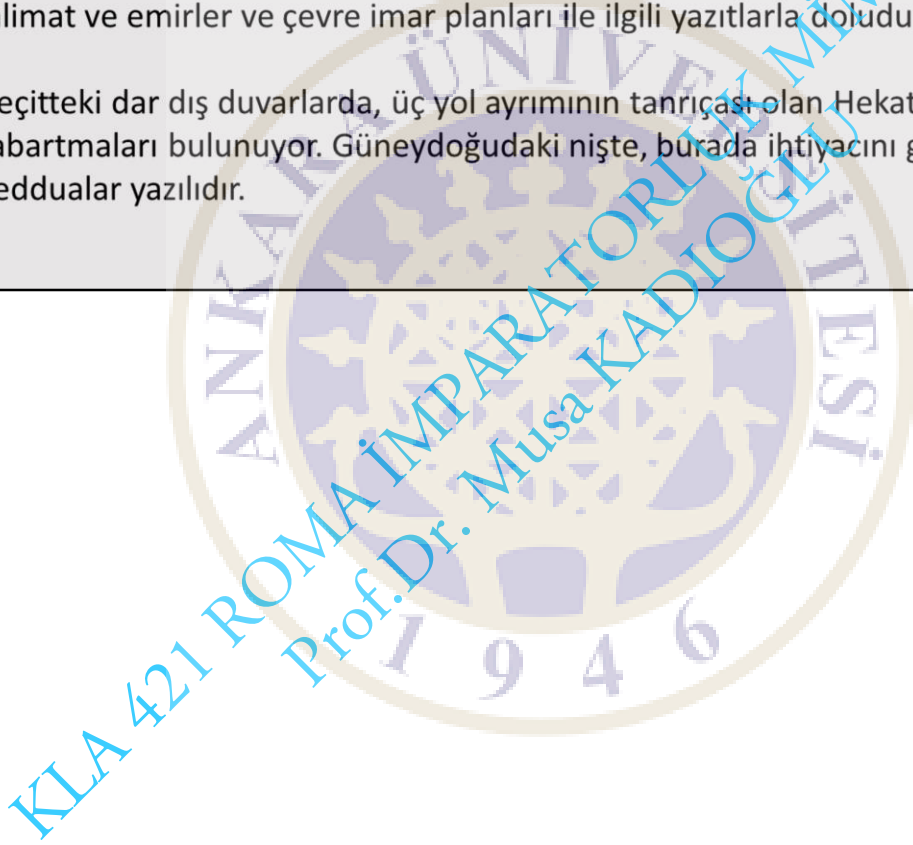
Üç kemerli geçitli bu kapının üstündeki yüksek Attika üzerinde imparator ailesinin bronz heykelleri bulunuyordu. Ön yüzünde Latince ve eski Yunanca olmak üzere yapı yazıtı yer almaktadır:

(İçerlek kısımda Yunanca): ***İmparator Caesar, tanrının oğlu Augustus, en büyük rahip, 12 kez konsül, 20 kez tribün ve Caesar Augustus'un karısı Livia, Lucius'un oğlu Marcus Agrippa, 13 kez konsül, imparator, 6 kez tribün ve Julius Augustus'un kızı, Mazeus ve Mithridates'ten efendilerine ve halka***" yazılıdır.

Yapının tümü, kentin tahıl tedariki, fiyat fermanları ve diğer konularda talimat ve emirler ve çevre imar planları ile ilgili yazıtlarla doludur.

Geçitteki dar dış duvarlarda, üç yol ayrımının tanrıçası olan Hekate'nin kabartmaları bulunuyor. Güneydođudaki nişte, burada ihtiyacını görenlere beddualar yazılıdır.

ANKARA İTİESİ
KLA 421 ROMA İMPARATORLUK MİNARISI
1946

UNIVERSITÄT
ANKARA
FACULTY OF ARCHITECTURE
EST. 1946
KLA 421 ROMA IMPARATORIUM
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU Mimarisi

4: Tor des Mazaeus und Mithridates, Gebälk

KLA 421 ROMA IMPARATORIUM
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU MİTARISI
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
1946

SEPINO

İmparator Tiberius'un (MS 14-37) yardımıyla Abruzzo Bölgesi'nde küçük bir kent olan Sepino'da güçlü savunma sistemine sahip olmuştur.

KLA 421 ROMA İMPERATORLUĞU MİMARISI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU
1946
ESİ

XANTHOS, VESPASIAN KAPISI

KLA 421 ROMA IMPARATORIUK MİNARISI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU MİNARISI

Titus Takı, Roma forum Romanum

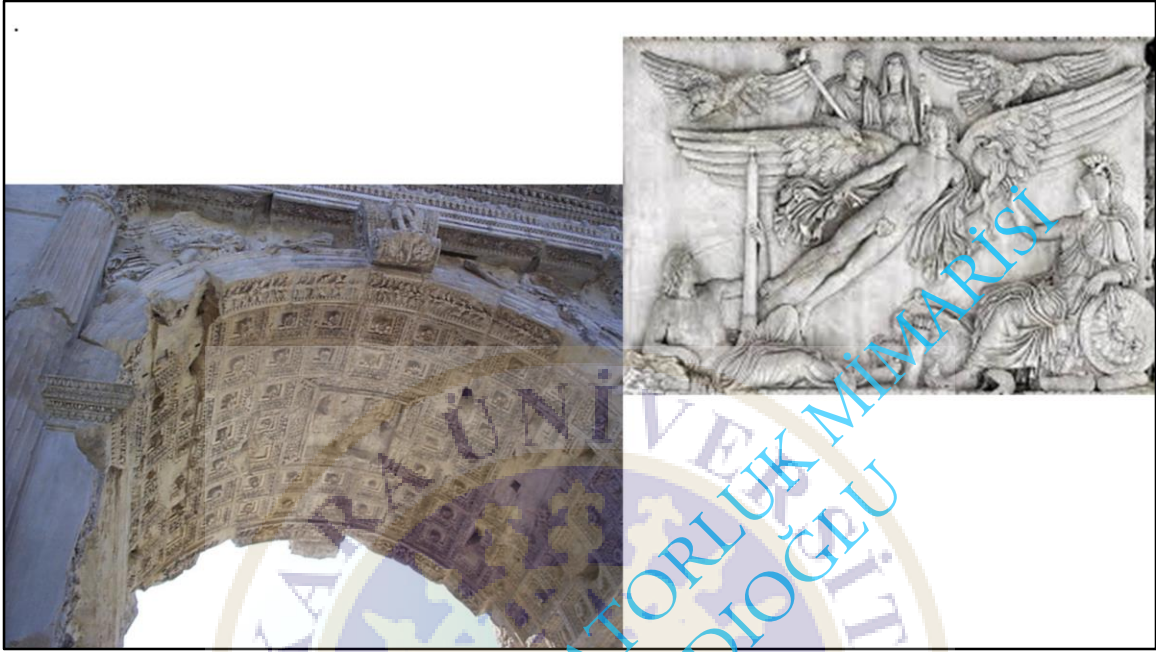
Basit tek kemerli Titus Takı, Forum Romanum'un güney-doğusunda Via Sacra üzerinde bulunmaktadır. Bu zafer takı Roma'da zafer takları arasında iyi korunmuş en eski takıdır. İmparator Domitian tarafından kardeşi Titus'un ölümü nedeniyle MS 82 yılında inşa edilmiş yapıda, Judeia'daki ayaklanmanın bastırılması ve Kudüs'ün MS 70/71 yılında alınışı ve yağmalanışı tasvir edilmiştir. Titus'un ayaklanmayı bastırması ve Kudüs'ü fethi şerefine inşa edilmiştir.

KLA 421 ROMA İMPERATORLUK MİNARİSİ
Prof. Dr. Mustafa KADIOĞLU
1946

SENATUS
POPULUSQUE ROMANUS
DIVO TITO DIVI VESPASIANI F(ILIO)
VESPASIANO AUGUSTO
*Roma Senatosu ve Halkı
Tanrısız Vespasianus'un oğlu
tanrısız Titus Vespasianus Augustus için
(bu takı yaptırdı).*

Yapı yazıtından tek kemerli takın Roma Senatosu ve Halkı tarafından tanrısız Titus için yaptırdığı anlaşılmaktadır. İmparatorun ölümünden sonra, kardeşi Domitian'un hüküm sürdüğü yıllarda inşa edilmiştir (MS 82).

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
KLA 421 ROMA İMPARATORLUĞU MİMARİSİ
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU
1946

14,50 m yüksekliğinde ve 13,50 m genişliğindeki yapı 4,75 m derinliğindedir. Tek kemerli basit bir konstrüksiyona sahiptir. Her iki uzun yüzünde korinth başlığı taşıyan dört yarım sütun, cepheyi vurgulamıştır. Yine Rimini'deki Augustus Tak'ın da olduğu gibi sütunlar yüksek bir podyum üzerinde yükselmektedir. Atina yakınlarındaki Pentelikon mermerinden inşa edilmiştir. Tak, kemerli giriş ve bunun üzerinde yapı yazıtını taşıyan attika kısımdan oluşmaktadır.

Her iki yüzdeki kemerlerin kilit taşında tanrıça Roma ve Roma halkını temsil eden Genius tasvir edilmiştir. Kemerin ortasındaki bir tavan kasetinde ise İmparator **Titus Apotheosis**'i yani tanrılaştırılması (miraç) tasvir edilmiştir. Burada Titus bir kartal tarafından gökyüzüne taşınmaktadır

Ein kleiner Fries auf dem Architrav ist nur an der Mitte der Ostseite erhalten. Er zeigt den Sieg Vespasians und Titus' über die Judäer im Jahr 70. Innerhalb des Gewölbes befinden sich zwei große Bildtafeln, die zwei Episoden vom Triumph über die Judäer darstellen. Das südliche Bild zeigt den Beginn der Triumphzeremonie mit der Prozession durch das Siegestor, wobei Diener die Beutestücke aus dem Jerusalem Tempel tragen. Es handelt sich hierbei um die Menora, die Silbertrompeten und den Schaubrottisch.

Die nördliche Darstellung zeigt den Höhepunkt des Triumphes. Kaiser Titus bewegt sich, bekrönt von der Siegesgöttin [Victoria](#), auf einer [Quadriga](#) vorwärts. Die kriegerisch gekleidete [Virtus](#), das tapfere Verhalten im Krieg, führt die Pferde an. [Honos](#), die Verkörperung der ehrenvollen Bürgertugend, sowie 12 [Liktoren](#) begleiten den Zug. Diese Reliefs stammen nicht aus der Bauzeit des Bogens, sie wurden erst 100 Jahre später, um 190 n. Chr. hier angebracht.

Aus einer Nachricht [Cassiodors](#) lässt sich entnehmen, dass der Bogen in der Antike das überlebensgroße Standbild des Kaisers Titus, vermutlich als Lenker eines Elefanten-Gespans, trug. Cassiodor teilt mit, der [Gotenkönig Theodahad](#) habe in den Jahren 535 und 536 die Restaurierung bronzener Elefanten an der [Via Sacra](#) in Auftrag gegeben.

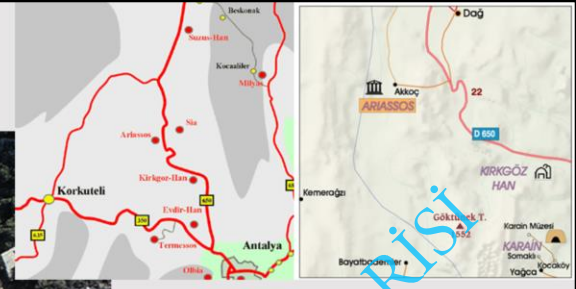

Hierapolis, Frontinius Kapısı (Domitian Dönemi)

Roma Dönemi'nde kentin anıtsal giriş kapısını oluşturur. 14 m genişliğindeki plateia'nın başlangıcında yer alan kapı, yerleşim birimini geçerek Laodikeia ve Kolossai'ye giden anayolun ve güney kapısının diğer ucunda yer alır. Dört ayak üzerinde yükselen üç kemerli kapı traverten bloklardan inşa edilmiştir. Kapının iyi durumda korunmuş, düzgün traverten bloklardan inşa edilmiş üç kemerli girişi, basit bir korniş ile tamamlanmıştır. Hellenistik Dönem geleneğini hatırlatan, Perge'deki gibi, yuvarlak planlı kulelere yaslanmıştır. Giriş kapısı, iki cephede de mermerden anıtsal bir yapı yazıtı taşıyordu. İlk araştırmacılar tarafından Caracalla Dönemi'ne tarihlenen yapı, İtalyan heyetinin araştırmacıları sonucunda MS 84 veya MS 86 yıllarına, Domitianus'un IV. Tribunicia potestas'lık (yargıçlık görevi) ve XII. Konsüllük yılına tarihlenmiştir. Yapıyı yaptıran kişi, Küçük Asya Prokonsülü, Roma Su yolları üzerine bir inceleme yazmış olan ünlü **Latin yazarı Sextus Iulius Frontinus'tur.**

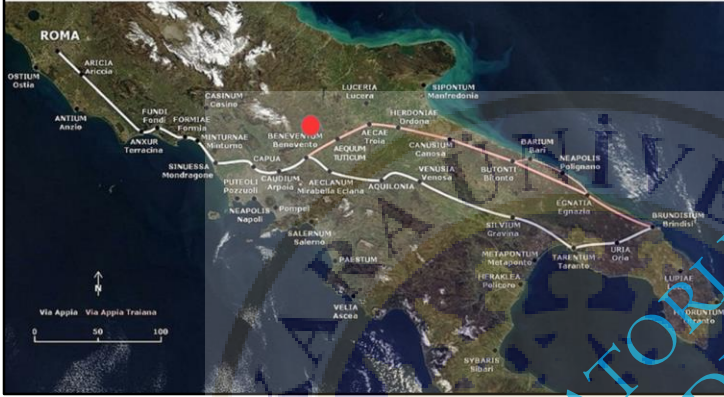
Ariasos Takı (MS 1. yy sonu)

S. Doruk. «Ariasos Takı», Anadolu/Anatolia, 23, 1984-1997, 251-270.

Antik Pisidia bölgesi kentlerinden biri olan Ariassos, Antalya-Burdur yaklaşık 55. km sindeki Dağ kasabasının güneybatısındaki tepeler üzerinde yer alır. Çift T ya da H tipinde bir plana sahiptir. İki kenar ve iki orta ayağa oturan üç kemerli geçitlidir. 16 m uzunluğunda, 12,20 m yüksekliğinde ve 2,20 m genişliğindedir. Orta kemer alışılmış olduğu gibi yan kemerlerden daha geniş ve yüksek olan yapı, bir yapı ya da surla bağlantısız olarak inşa edilmiş bağımsız bir yapıdır. Yerel dikdörtgen bloklardan inşa edilmiş olan yapı attikası'na kadar oldukça sağlam korunmuştur. Bir yapı ile bağlantılı olmamasından dolayı, bir zafer ve ya kişiyi onurlandırmak için yapılmış olmalıdır. Stilistik olarak Hierapolis'teki Frontinius Kapısı ile Patara'daki Mettius Modestus Takı arasında yani MS 1. yüzyılın sonuna tarihlenebilir.

Benevent'teki Traian Takı (MS 114).
Bu tak, Benevent'ten Brundisium'a giden
antik Traian Yolu'nun (Via Traiana)
başlangıcını vurguluyordu.

ANIK
ESTİ
1946
KLA 421 ROMA İMPARATORLUK MİMARİSİ
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU

Benevent'teki Traian Takı (MS 114)

Bu tak, Benevent'ten Brundisium'a giden antik Traian Yolu'nun (Via Traiana) başlangıcını vurguluyordu.

Imp(eratori) Caesari divi Nervae filio Nervae Traiano optimo Aug(usto) Germanico Dacico pontif(ici) max(imo) trib(unicia) potest(ate) XVIII imp(eratori) VII co(n)s(uli) VI p(atri) p(atriciae) fortissimo principi senatus p(opulus)q(ue) R(omanus)

Imperator Caesar Nerva Traianus, en iyi Augustus, tanrısal Nerva'nın oğlu, Germania fatihi, Dakia fatihi, Pontifex maximus, 18 kez tribün yetkisini elinde bulundurmuş, 7 kez imperator, 6 kez konsül, vatanın babası, en iyi yurttaş için bu kemeri Roma halkı ve senatosu inşa ettirdi.

(Dem Imperator Caesar Nerva Traianus, dem besten Augustus, Sohn des göttlichen Nerva, Sieger über Germanien, Sieger über Dakien, Pontifex maximus, zum 18. Mal Inhaber der tribunizischen Gewalt, sieben Mal Imperator, sechs Mal Konsul, Vater des Vaterlandes, dem stärksten Princeps, (haben den Bogen errichtet) Senat und Volk von Rom)

Merkezi panelde kemer üzerinde Traian'ın kente gelişi (**adventus**) sahnelenmiştir. Bu tak **çocukların** nadir olarak devlete ait kabartmalarda sergilendiği çok az örneklerden birini oluşturur. Bu panelin karşısındaki yatay panelde ise adak sahnesi vardır. Traian'ın Via Traiana'yı açmasına adanılmıştır. Takın gövdesinde yer alan 8 ana panelde Traian'ın Roma ve İtalya prinzipatının (princeps –ilk yurttaş anlamında-) ana olaylarını anlatır. **İmparatorun Dacia ve Almanya seferleri, askeri koloniler kurma, Ostia'da yeni bir liman inşa etme** vs. Attika'daki bir tarafta (taşra) diğer tarafta (kent) 4 panel tasvir edilmiştir. Taşra olanından yazıtın solundakinde Dacia tanrılarının kabulü olan ve sağındakinde Dacia'nın Traian'ın ayağına çömelmesi sahnelenmiştir. Kent yüzünde ise diğer bir **adventus**'u (yani bu sefer Roma'ya girişi) gösterir.

Attaleia (Antalya), Hadrian Taki, MS 129

KLA 421 ROMA İMPARATORLUK MİMARİSİ
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU

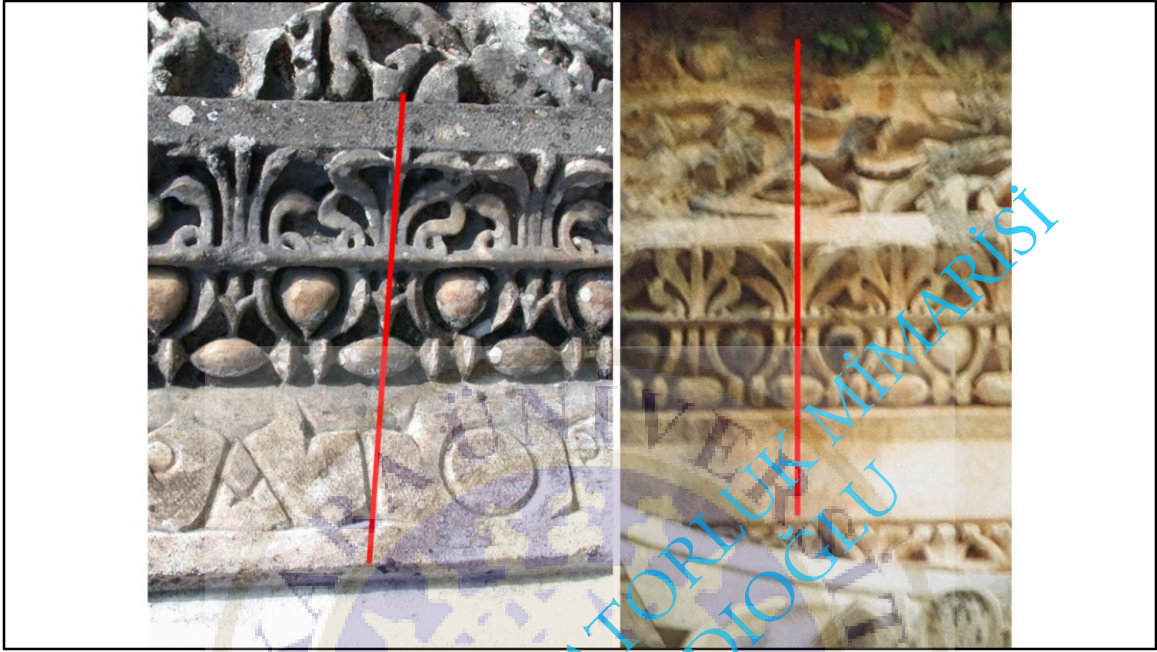

ANKARA
ESİ
1946
KLA 421 ROMA İMPARATORLUĞU MİMARISI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU

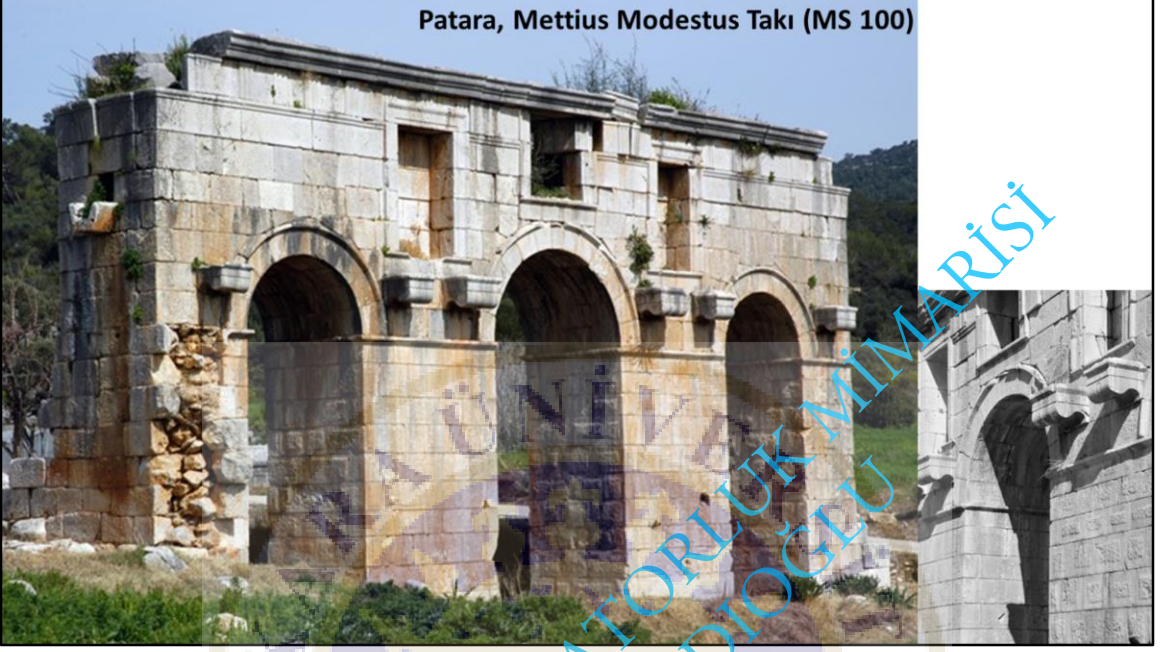
KLA 421 ROMA IMPARATORLUK MIMARISI
Prof. Dr. Musa KADIOGLU

KLA 421 ROMA IMPARATORLUK MIMARISI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU

Patara, Mettius Modestus Takı (MS 100)

Patara'nın simgesi olan tak, kara yönündeki 'karşılayıcı' konumuyla 'kente girişi' simgelemektedir. 19.00 m uzunluğunda ve 10.00 m yüksekliğindeki yapı, dört adet ayak ve arasındaki üç kemer açıklığından oluşmaktadır. Yan kemerlerin açıklığı 2.50 m, orta açıklık ise 3.60 m'dir. Kuzey ve güney cephelerinde orta ayaklar üzerinde nişler bulunmaktadır.

Kuzey cephenin kornişü üzerinde "Lykia Ulusu'nun Başkenti Patara Halkı" yazısı yer almaktadır. Yine Kuzey ve güney cephe konsollarındaki yazıtlarda ise Lykia Birliği ve yine Lykia Ulusu'nun Başkenti Patara Halkı; Lykia ve Pamphylia Eyaleti Genel Valisi Mettius Modestus'u, babası Mettius Rufus'u, annesi Honorata'yı, Mettius Modestus'u ve Patara kentinin kendi hayırseverlerini onurlandırmaktadır. Mettius Modestus, İmparator Traian'ın valisi olarak MS 100 yılı civarında Patara'da bulunmuştur. Tak'ın önünde, kent merkezine yönelen ve 23.00 m genişliğinde olan cadde doğu ve batı yönlerde revaklarla sınırlandırılmıştır.

Atina'daki Hadrian Takı (griechisch Πύλη του Αδριανού), Atina'daki Olympieion'un girişini vurgulamaktadır ve İmparator Hadrian'ın MS 132 yılındaki kenti ziyareti şerefine inşa edilmiştir. Bu yüzden esasen bir kent kapısı değil, aksine bir onur anıtıdır. Hadrian Atina kentini oldukça genişletmiş ve yeni semtler inşa ettirmiştir. Tak, Atina kent meclisi tarafından inşa ettirilmiştir. Yapının mimari bilinmemektedir.

Takin eski kent tarafındaki yüzünde iki yazıt bulunmaktadır: «Bu Atina, eskiden Theseus'un» şehridir ve Bu Theseus'un değil Hadrian'ın Şehridir. Bu Hadrian yönetiminde genişletilen yeni kente işaret etmektedir.

Tak, mimari olarak yeni bir karakter taşımaktadır. Tek geçitli roma kemerinin üstüne üçgen ahınlıklı ve arşitravlı bir kat daha eklenmiştir. Her iki kat ta korinth düzeninde inşa edilmiştir. Atina'daki Hadrian Tak'ı, **Rüzgar Kulesi** ya da **Lysikrates anıtı** gibi görülmesi gereken en önemli yapılar arasında sayılır.

Ephesos'da, Celsus Kütüphanesi'nin karşısında, Yamaçevlerin önünde yer alan çok katlı bir yapıya benzemesinden dolayı o yapı da 1903 yılında Hadrian Takı olarak adlandırılmıştır.

ANKARA İTİBARI
KLA 421 ROMA İMPARATORLUK MİMARISI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU
1946
ESİ

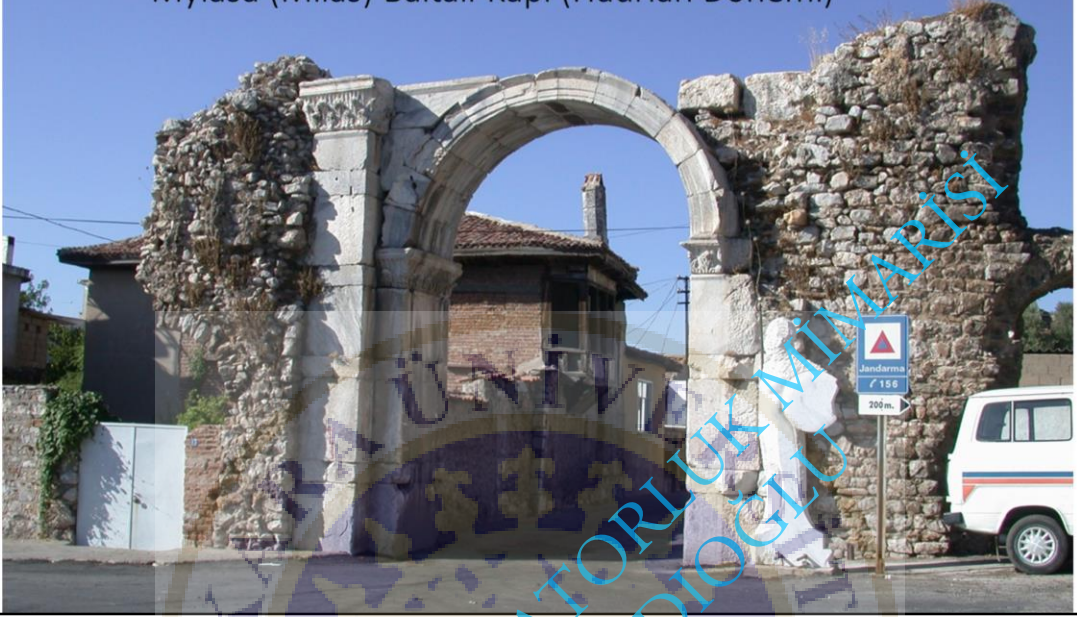
ANKA
ESTI
1946

KLA 421 ROMA IMPARATORLUK MIMARISI
Prof. Dr. Musa KADIOGLU MIMARISI

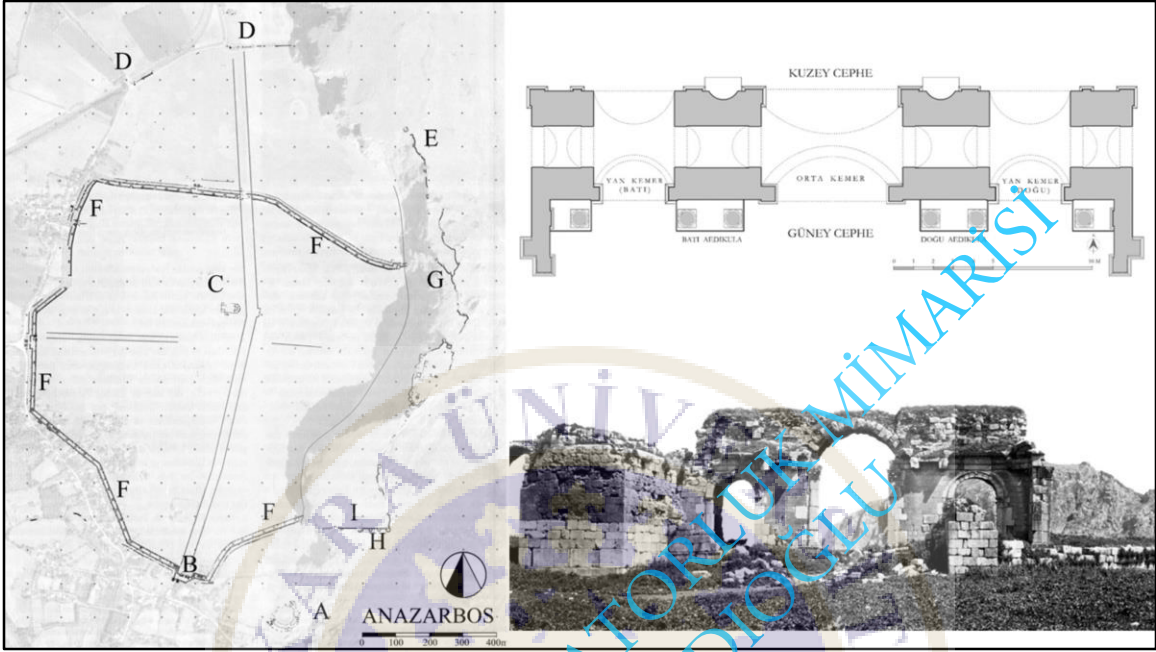

ANKARA İNŞAAT VE MİMARLIK FAKÜLTESİ
1946
KLA 421 ROMA İMPARATORLUK MİMARLIĞI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU

Mylasa (Milas) Baltalı Kapı (Hadrian Dönemi)

ANKARA İTİBARI
KLA 421 ROMA İMPARATORLUK MİNASİ
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU
1946

Adana İli'nin yaklaşık 70 km kuzeydoğusundaki Anazarbos antik kentine, Ceyhan-Kadirli/Kozan karayolundan Ayşehoca Köyü'ne ayrılan asfalt bir yol ile Dilekkaya Köyü içerisinde geçerek ulaşılmaktadır. Köy içerisindeki artık eğitim yapılmayan ilkokul binasının batısındaki patika yol takip edildiğinde Anazarbos antik kentinin en iyi korunmuş yapısı olan zafer takına ulaşılmaktadır.

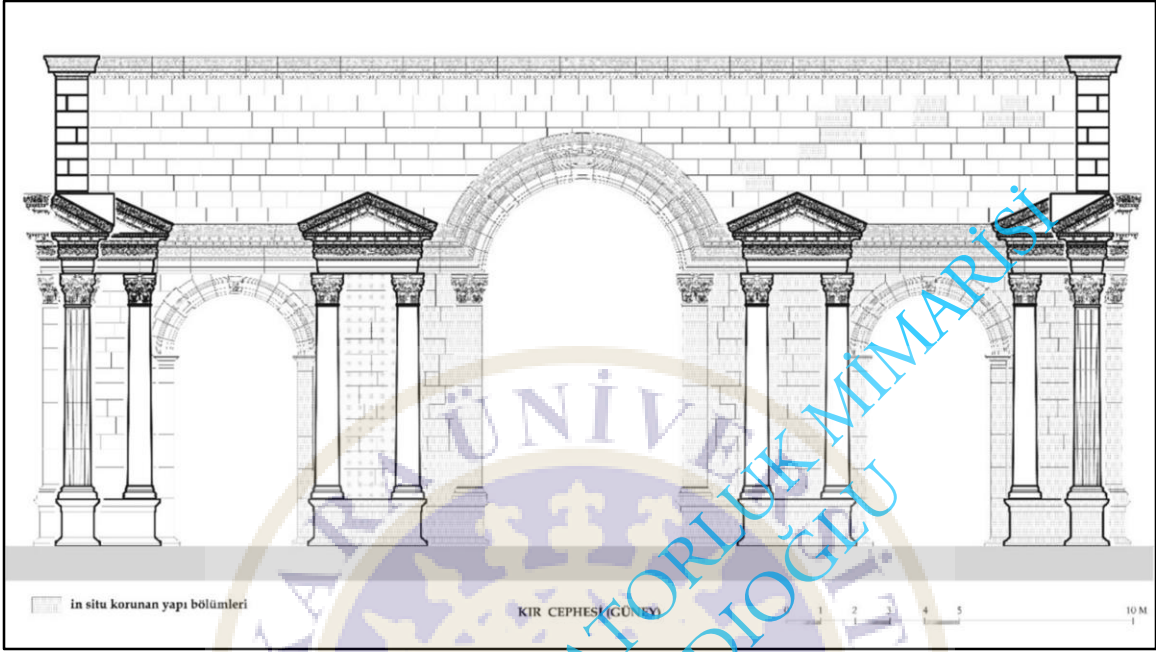

M. Gough ve P. Verzone'nin 1950'li yıllarda ayrı ayrı yapmış oldukları ve kentin önemli yapılarını gösteren kent planını, ancak 50 yılı aşkın bir aradan sonra yeni teknikler kullanılarak elde edilen kent planı izlemiştir. Gough'un planında **a**, Verzone'nin planında **P1** ve yeni planda **B** olarak gösterilen zafer takı, yerleşim alanının güneyindeki *stadion*'un kuzeyinde, M.S. 955/56 yıllarında Arap Emiri Sayfadullah tarafından yaptırılan ve günümüzde halen görülebilen kent suru içerisinde yer almaktadır.

KLA 421 ROMA İMPERATORLUĞU MİMARİSİ
Prof. Dr. Mustafa R. ADIGÜL
1946

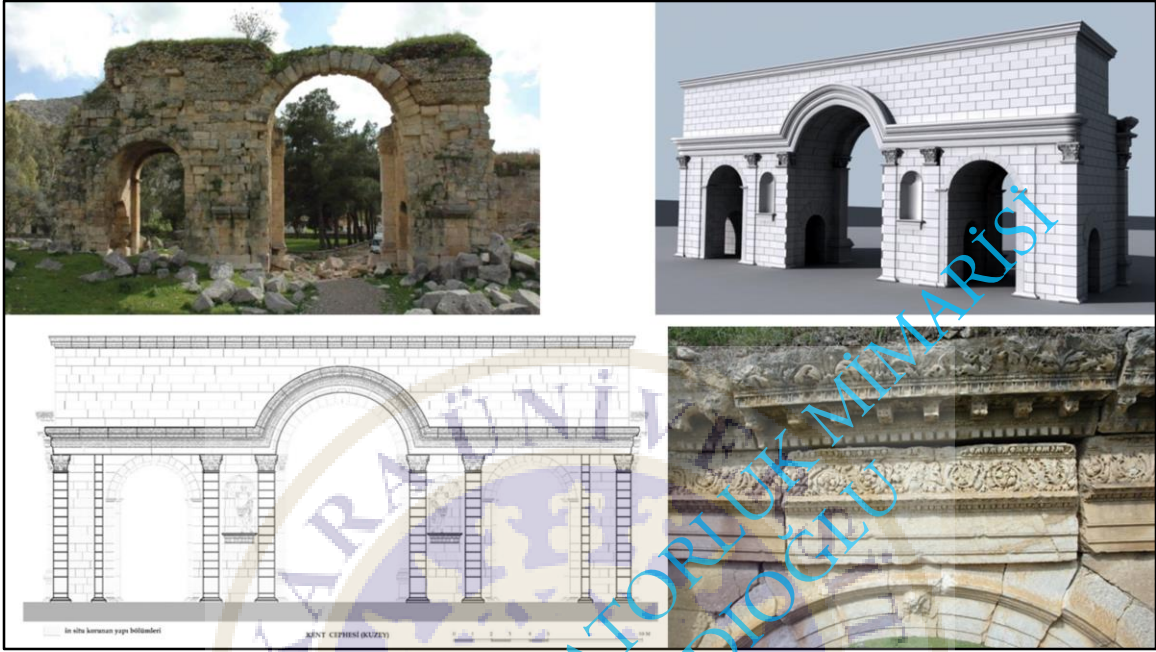
KLA 421 ROMA IMPARATORLUK MIMARISI
Prof. Dr. Musa KADIOGLU

KLA 421 ROMA İMPARATORLUK MİMARİSİ
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU

KLA 421 ROMA IMPARATORLUK ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU
1946

Stilistik olarak daha çok Geç Hadrianus Dönemi mimari bezemeleriyle benzeşmesinden ve bezeme kısımları arasındaki simetrisinin bozulmasından dolayı yapı, genel olarak M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreğine (M.S. 150-175) tarihlendirilebilir. Bu durumda Anazarbos Zafer Takı, Lucius Verus'un MS 162 ile 166 yılları arasında Parthlara karşı sürdürdüğü başarılı mücadelenin ardından inşa edilmiş olabilir. Lucius Verus'un Parthlara karşı kazanmış olduğu zafer, ortak İmparator Marcus Aurelius ile beraber MS 166 yılında Roma'da bir zafer alayı ile kutlanmıştır. Bu durum Lucius Verus'un Parthlara karşı kazanmış olduğu zaferin onuruna inşa edilen Ephesos'taki Parth Anıtı ile karşılaştırılabilir. Her ne kadar Zafer Takı'nın kuzey cephesindeki nişler içerisinde bulunan bronz heykellere ait herhangi bir arkeolojik veri yok ise de her iki bronz heykelin imparatorluk ailesi fertlerini tasvir ettiği (belki Marcus Aurelius ile Lucius Verus) düşünülebilir.

KLA 421 ROMA IMPARATORLUK MINARISI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU

STRATONIKEIA KENT KAPISI (MS 2.YY.)

ANKARA
ESİ
1946
KLA 421 ROMA İMPARATORLUK MİMARISI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU MİMARISI

STRATONIKEIA KENT KAPISI (MS 2.YY.)

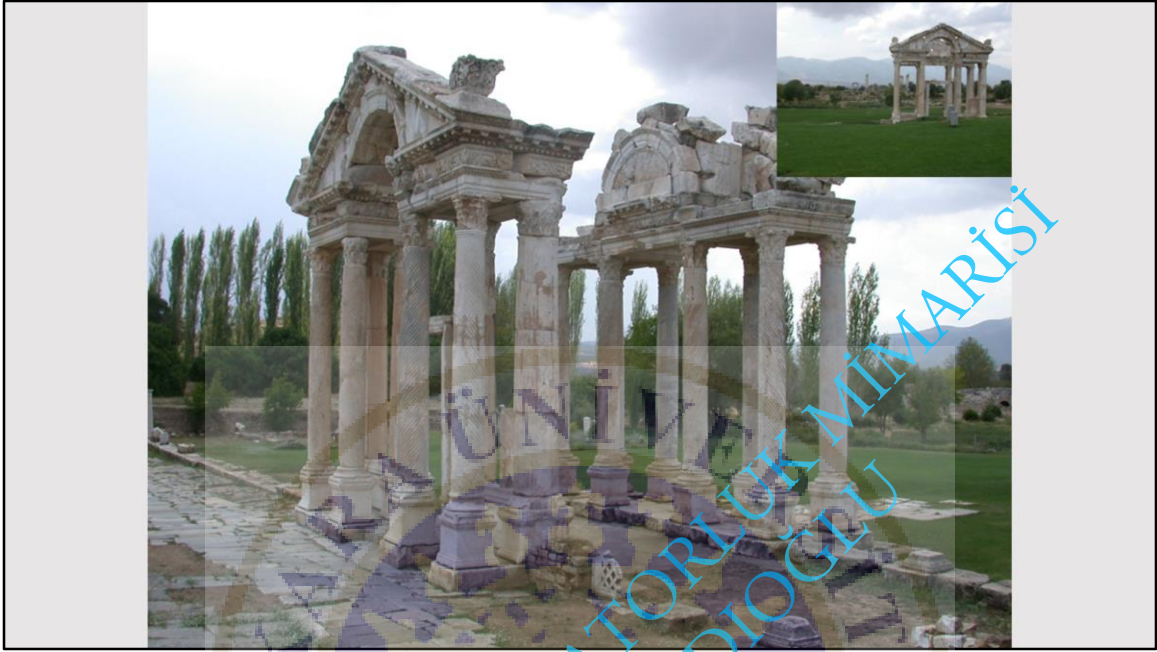

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
KLA 421 ROMA İMPARATORLUK MİMARISI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU
1946

KLA 421 ROMA IMPARATORLUK MIMARISI
Prof. Dr. Musa KADIOGLU

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
KLA 421 ROMA İMPARATORLUK MİMARİSİ
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU
1946

Roma, Septimius Severus Zafer Takı, MS 203

Septimius Severus Takı, Roma'da Forum Romanum'daki, üç geçitli/gözlü bir taktır. Tak, Roma İmparatoru Septimius Severus ve oğulları Caracalla ve Geta'nın onuruna MS 203 yılında Parthlara karşı kazanılan zaferi hatırlatmak için inşa edilmiştir.

Yapının inşasına 1. Parth savaşından sonra karar verilmiş, ancak Clodius Albinus'un (196 yılında *Roma Britanyası* ve *İspanya'daki lejyonları tarafından*, *Pertinax'*ın ölümü üzerine Roma İmparatoru ilan edilen *Roma Asisi*'dir. Albinus, *Kuzey Afrika'nın taşralı aristokrat bir ailesinden gelir ve 192'de Britanya'nın valiliğine yükselmiştir*) yenilmesinden ve 2. Parth seferinden sonra (MS 197-199) başlanmıştır.

Zafer Takı, Forum Romanum'un kuzeybatı ucunda yükselmekte ve orta kemerinden Kapitol Tepesine doğru Via Sacra (Kutsal yol) geçmektedir. Tak, Ortaçağ'da savunma sistemine dahil edildiğinden çok iyi korunarak günümüze ulaşmıştır.

Üç geçitli zafer takı, Roma'daki Severuslar Dönemi yapı sanatının en güzel örneğini sunar. Temel ve taşıyıcı konstrüksiyonu için **traverten** ile pişmiş ocak tuğlası kullanılmış, kaplaması ise Atina yakınlarından getirilen **pentelikon** mermerinden yapılmıştır.

Yapı 20,88 m yüksekliğinde, 23,27 m genişliğinde ve 11,20 m derinliğindedir. Takın orta kemeri 12 m yüksekliğinde ve 7 m genişliğindedir. Yandaki küçük kemerler 7,8 m yüksekliğinde ve 3 m genişliğe sahiptir. Bu ölçüleriyle Septimius-Severus-Takı, o zamana kadar Forum Romanum'da inşa edilmiş en büyük kemerli yapıdır.

Anıt Septimius Severus'un Parthlara karşı zaferini ve Severus sülalesinin onuruna MS

203'de Forum Romanum'da, Via Sacra'nın batı ucunda inşa edilmiştir. Tüm anıt küçük panellerde Severus'un Parth zaferini temsilen kabartmalarla süslenmiştir. Kaidelerde Romalı askerler ve parthlı esirler vardır ve merkezi kemerin yanındaki Nikeler tropheler taşımakta altında ise dört mevsimi gösteren figürler yer alır. Attika üzerinde Severus'un bronzdan quadriga içerisinde solunda ve sağında oğulları ile birlikte sergilendiği Severus hanedanlığı grup heykelleri bulunmaktaydı.

Septimius Severus Takı (MS 203)

ANIK
ESTI
1946
KLA 421 ROMA IMPARATORUM
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU
UNİVERSİTESİ

ATTİKA YAZITI

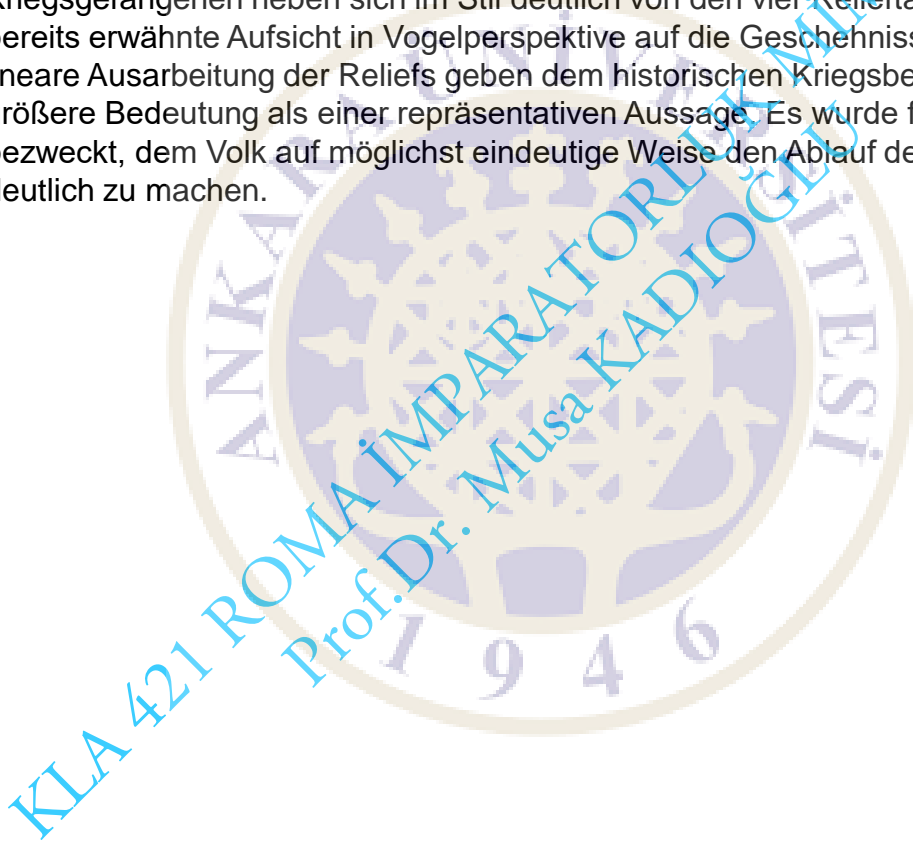
Attika'nın her iki yüzü yapı yazıtını taşımaktadır. Roma Senatosu, takı Septimius Severus'un doğudaki başarılı zaferleri nedeniyle inşa ettirmiştir. Yapı yazıtında adı geçen Geta'nın ismi, MS 211 yılında kardeşi Caracalla tarafından öldürülmesinden sonra kazınmış ve yerine Septimius Severus ve Caracalla'nın diğer sıfatları eklenmiştir.

Attika, bir quadriga üzerindeki İmparator ve oğullarının heykelleri ile taçlandırılmıştır. Ancak bu heykeller günümüze kadar ulaşmamıştır. Ele geçen sikkelerden anlaşıldığı üzere İmparator Septimius Severus, oğulları Caracalla ile Geta, altı atının çektiği bir quadriga üzerinde tasvir edilmişlerdir.

Imperator Caesar Septimius Severus', Marcus'un oğlu, Pius'a, Pertinax, Augustus, Vatanın Babası, Parhların, Arapların ve parthlı Adiabene'nin fatihi, Pontifex Maximus (yarıç), 11. kez Tribunluk yetkisine haiz, 11 kez İmparator, 3 kez Konsül ve Prokonsül; ve Imperator Caesar Marcus Aurelianus Antoninus'a, Lucius oğluna, Augustus, Pius, Felix, 6 kez tribunluk yetkisine haiz, Konsül, Prokonsül, Vatanın Babası, en iyi ve en güçlü vatandaşı, Senato'nun kurtarıcısı ve İmparatorluğun sınırlarını ve yetki alanını genişleten, ülkesindeki ve dışarda üstün başarıları için, Roma Halkı ve Senatosu (bu kemeri inşa etti).

Die Attika war von einer Quadriga mit den Statuen des Kaisers und seinen Söhnen bekrönt. Von dieser Statuenbekrönung ist jedoch nichts erhalten. Nach den Münzbildern wurde der Triumphwagen mit Septimius Severus, Caracalla und Geta von sechs Pferden gezogen. Die Bogenzone ist durch vier Pilaster mit vorgelagerten Säulen gegliedert. Die Säulen stehen auf hohen Sockeln und tragen Kompositkapitelle. Die Säulensockel zeigen an drei Seiten plastisch ausgearbeitete Gefangenenzüge. Die Zwickel über den Seitenbögen sind mit Flussgöttern versehen. In den Zwickeln über dem Mittelbogen befinden sich Viktorien, die Trophäen tragen. Unterhalb der Viktorien sind Jahreszeitenpersonifikationen angebracht. Die Schlusssteine über den Seitenbögen sind mit Gottheiten verziert, am Schlussstein über dem Mittelbogen ist Mars dargestellt. Oberhalb der Seitenbögen verläuft jeweils ein schmaler Fries, an dem Gefangene und Besiegte der Göttin Roma vorgeführt werden, ferner sind Soldaten, Karren mit Kriegsbeute und Allegorien der Provinzen dargestellt. Über den schmalen Friesbändern befinden sich an beiden Seiten je zwei große Relieftafeln, welche die siegreichen Feldzüge des Septimius Severus gegen die Parther und Araber verherrlichen, zudem ist dadurch ein Einblick in das Kriegsgeschehen gegeben. Die Reliefs auf der dem Forum zugewandten

Seite zeigen die Angriffe gegen die Städte [Nisibis](#) (links) und [Edessa](#) (rechts) während des ersten Feldzuges gegen die Parther 195 n. Chr. Auf der Seite zum Kapitol hin sind die Angriffe auf [Seleukia am Tigris](#) (links) und Ktesiphon (rechts) während des zweiten Partherfeldzuges dargestellt. Der malerische Stil der Reliefs steht in der Tradition der Triumphalmalerei, die bereits in der [römischen Republik](#) ein wichtiger Bestandteil der Kunst war und der Volkskunst nahestand. Man umschreibt diesen Kunststil ferner mit dem Ausdruck „[Landkartenstil](#)“, da die Reliefs in schräger [Vogelperspektive](#) und mittels stark vereinfachter Landkartendarstellung, die mit Gebäuden oder Figuren gefüllt wurde, dem Volk nähergebracht werden sollten. Die Sockelreliefs mit den plastisch ausgebildeten Szenen mit Kriegsgefangenen heben sich im Stil deutlich von den vier Relieftafeln ab. Die bereits erwähnte Aufsicht in Vogelperspektive auf die Geschehnisse und die lineare Ausarbeitung der Reliefs geben dem historischen Kriegsbericht größere Bedeutung als einer repräsentativen Aussage. Es wurde folglich bezweckt, dem Volk auf möglichst eindeutige Weise den Ablauf des Krieges deutlich zu machen.

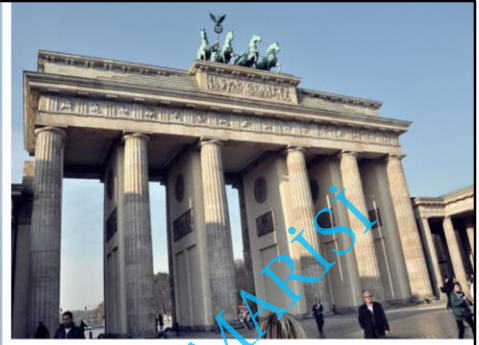
Son dönemlerdeki bir Osmanlı padişahı şu ünvanları kullanırdı

Sultan (hükümdarlık adı) Han, Osman'ın hanedanının hükümdarı, Sultanlar Sultanı, Hakanlar Hakanı, Alemlerin Rabbi'nin Peygamberi'nin Halefi ve İnançlı Savaşçısı, Mukaddes Şehirler Mekke, Medine ve Kudüs'ün Muhafızı, Üç Şehir İstanbul, Edirne ve Bursa'nın, ve Şam ile Kahire Şehirleri'nin, tüm Azerbaycan'ın, Mağrib'in, Barka'nın, Kayrevan'ın, Haleb'in, Arap İraki'nin ve Acem'in, Basra'nın, Lahsa'nın, Dilen'in, Raka'nın, Musul'un, İran'ın, Diyarbakır'ın, Kilikya'nın, Erzurum, Sivas, Adana, Karaman, Van, Berberiyeye, Habeşistan, Tunus, Trablus, Şam, Kıbrıs, Rodos, Girit Vilayetleri'nin, Mora Vilayeti'nin, Marmara Denizi'nin, Karadeniz'in ve tüm sahillerinin, Anadolu, Rumeli, Bağdat, Kürdistan, Yunanistan, Türkistan, Tataristan, Çerkezistan'ın, Kabardey'in iki ülkesinin, Kıpçak düzlüklerinin, Tatarların bütün ülkesinin, Kefas'ın ve komşu diyarlarının, Bosna'nın ve tebalarının, Belgrad Kalesi'nin ve Şehri'nin, Sırbistan Vilayeti'nin tüm kaleleri hisarları ve şehirleriyle, Arnavutluk'un, ve Eflâk ile Boğdan'ın, ve öbür tebaların ve sınırlarının, ve daha pek çok öbür ülkelerin ve şehirlerin sultanı.

KLA 421 ROMA İMPARATORLUĞU MÜHÜRÜ
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU
1946

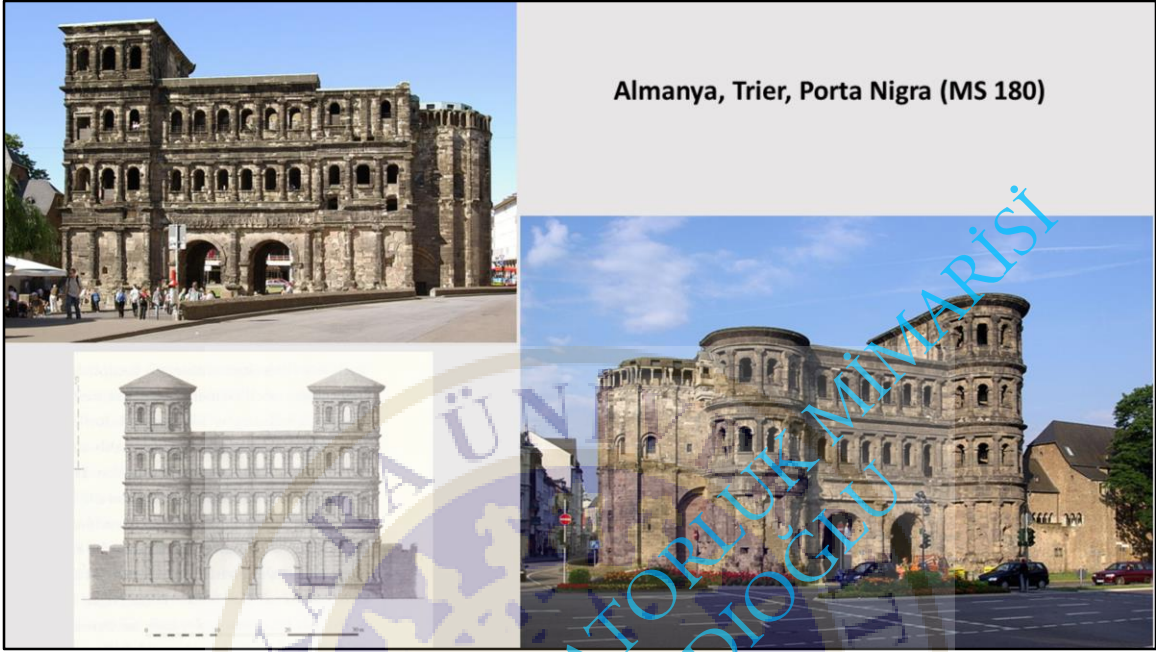

ANKARA
UNIVERSİTESİ
1946
KLA 421 ROMA İMPARATORLUK AİMARCI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU

ANKA
ESTI
1946

KLA 421 ROMA IMPARATORUM
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU

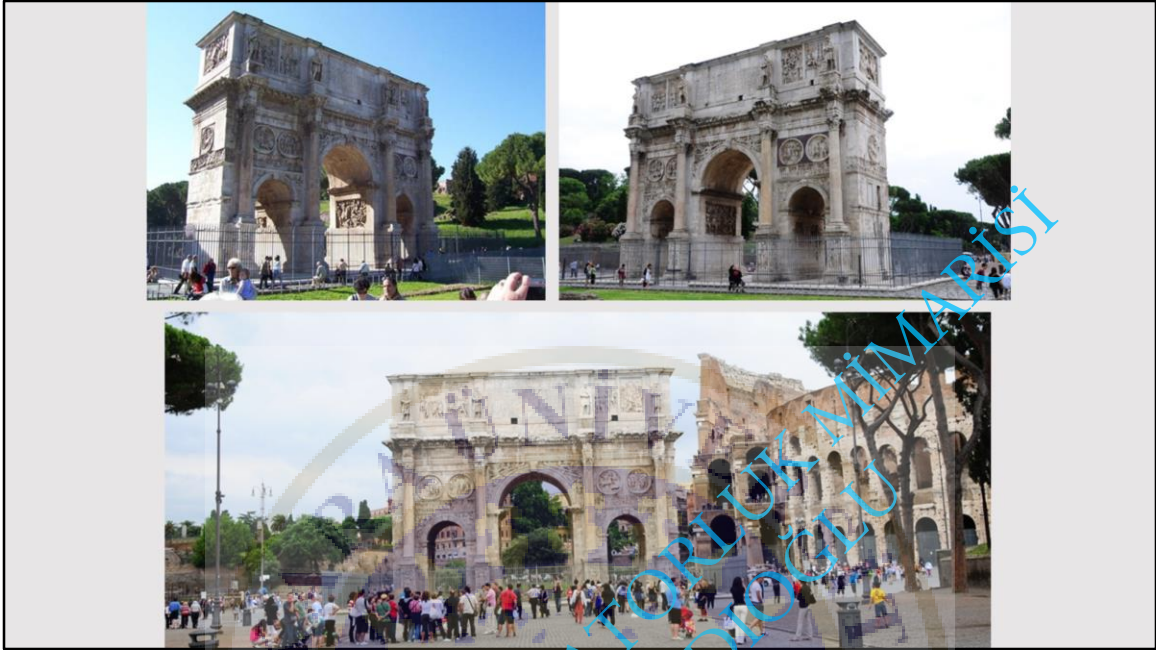

Almanya, Trier, Porta Nigra (MS 180)

Bu türün Batıdaki son bir yapısı ise MS 2. yüzyılın son çeyreğine tarihlenen Trier'deki Porta Nigra'dır.

Porta Nigra ([latince](#) „Kara/Siyah Kapı) zamanında aslen bir kent kapısı idi ve Trier kentinin tanınmış sembolü idi. Yapının adı Ortaçağ'dan kalmadır. Ortaçağ'daki diğer adı ise Porta Martis (Mars Kapısı).

Söz konusu kapı MS 180 yılında **Augusta Treverorum** (Treverer ülkesindeki Augustus Kenti), günümüzdeki Trier kentinde inşa edilmiştir. Yapının cephesinin koyu renginden (kumtaşı) dolayı Ortaçağ'da Porta Nigra ismini almıştır.

MS 312-315'de Constantin'in Maxentius'a karşı Milvo (Milvia köprüsü) savaşında kazandığı zaferin anısına ve imparatorun **decennalia** festivalleri (imparator şerefine her on yılda bir düzenlenen oyunlu festivaller) şerefine inşa edilmiştir. Konstantin Zafer Takı da Roma'da **inşa edilmiş ilk devşirme yapıdır** (devşirme malzemeden yeniden kullanılarak yapılan). Büyük Traian Frizinden alınmış frizler, başlar yeniden işlenerek tekrar kullanılmıştır. **8 adet tondo**, olasılıkla kaybolan Hadrian özel anıtından olmalıdır. Attika'daki 8 Dacia'lı esir ise olasılıkla Traian Forum'undan getirilmiş olmalıydı.

KLA 421 ROMA İMPARATORLUĞU MİMARISI
Prof. Dr. Mustafa KADIOĞLU
1946

Selanik, Galerius Takı (MS 303)

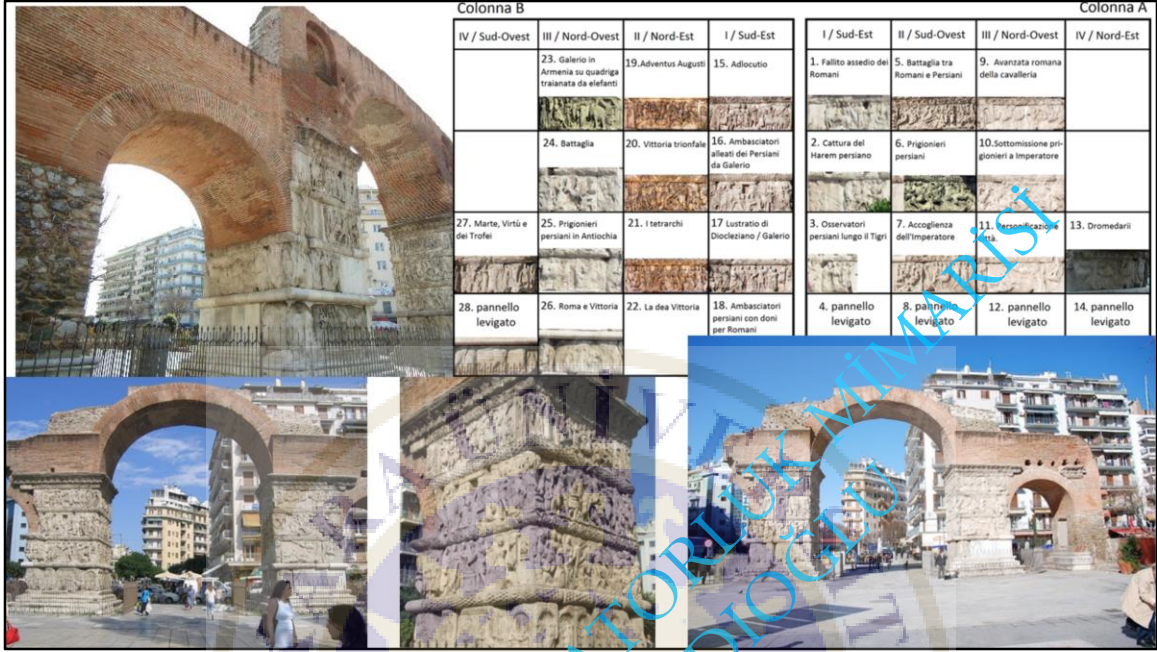

Roma İmparatoru C. Galerius Valerius Maximianus, MS 250 yılında bir çiftçi ailenin çocuğu olarak Sofia yakınlarında dünyaya gelmiştir. Oldukça erken yaşta savaşta bulunmuş ve becerikliliğinden ve çalışkanlığından dolayı ün yapmıştır.

Roma İmparatoru Diocletian, onu Doğu Roma İmparatoru olarak ilan etmiş ve MS 293 yılında kızı Valeria ile evlendirmiştir.

Diocletian'dan sonra yönetimi ele alan Galerius MS 305-311 yıllarında Selanik'te hüküm sürmüştür. Kazandığı zaferlerden hemen sonra Rotunda'nın yapımına başlanmış olmalıdır. Takı süsleyen kabartma panellerden dolayı yapının bitiş tarihi MS 305 yılından önce gerçekleşmiş olmalıdır. Çünkü kabartma panellerde Diocletian en büyük Augustus olarak gözükmektedir. Bu durumda Diocletian'ın halen yönetimde olduğu sonucu çıkarılır.

Galerius' takı bir Tetrasyon'dur ve statik taşıyıcı dört ayaktan oluşmaktadır. Söz konusu ayakları ise pişmiş tuğladan oluşturulmuş tonozlar birbirine bağlamaktadır. Üstü ise bir kubbe ile örtülmüştür.

Takin uzun kenarından İtalya'yı ve diğer doğu eyaletlerini birbirine bağlayan ana yol **Via Egnatia** (Egnatia Odos) geçmekteydi. Kısa kenarlarına mozaikli salonun (daha doğrusu kutsal alana) girişi birleştirilmiştir. Yapının merkezinde Rotunda yer almaktaydı.

Günümüze yapının sadece iki ayağı koruna gelmiştir. Kabartma levhalar kötü korunmuştur. Şu an korunan kalıntı 15 m yüksekliğinde ce 30 m genişliğindedir. Bu ölçülerdeki bir yapı tüm zafer takılarını gölgede bırakmaktadır. Galerius'un bu zafer takı, Pers seferi için önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Suriye, Resafa Antik Kenti,
Kuzey Kapısı (MS 4. yy)

İmparatorluğun doğusunda MS 4.-6. yüzyıllarda örneğin Suriye'deki Resafa ve Eski Mısır'daki Abu Mina'da inşa edilmiş süslü mimari cephelere sahip kapılar mevcuttur.

ANKARA İMPARATORLUĞU MİMARISI
KLA 421 ROMA İMPARATORLUĞU MİMARISI
Prof. Dr. Musa KADIOĞLU
1946